

UNRRA Team 191

DIENOS ŽINIOS

Nr. 134 (153) II metai

Glasenbach, 1946 spalio mėn. 3 d

NIURNBERGO PROCESO ATGARSIAI.

Niurnbergo teismo sprendimas, ypač trijų asmenų išteisinimas sukėlė stiprius atgarsius pasaulio spaudoje. Atskiru tau tu nuomonės galima būtų taip sutraukti:

Paryžiuje - Parlamente buvo pasiūlyta protesto nota prieš Niurnbergo sprendimą, kuris buvo pavadintas per švelniu. Be to, protestus išreiškė ir daugelis organizacijų.

Maskvoje. - Sovietų piliečiai sprendimą sutiko su stebė ir netikėdami, nes jie laukė mirties sprendimo visiems 21 kaltinamiesiems.

Londonas. - Britų spauda sprendimą pažymi teisingu, tačiau pažymi, kad yra ginčijamasi dėl paskirtųjų kaltinamųjų baudmiu. Be to, "Daily Mirror" rašo, kad dabar pats laikas fašistus ir kituose kraštuose nuteisti, nes fašizmo dėvyta tebegyvena ir ją reikia dar labiau, kaip Niurnbergo procese, nubausti.

Varšuva. - Lenkų spaudoje atsispindi apsispylimas prieš Niurnbergo sprendimą. Rašoma, kad Lenkijoje, kaip labiausiai nukentėjusiame krašte tokio švelnaus sprendimo negalima suprasti.

Oslo. - Ir Norvegijoje su nustebimu buvo išgirsta žinia apie trijų išteisinimą, kadangi Norvegijoje ir mažiausiai nusikaltę nacių šalininkai buvo nubausti mažiausiai 10 metų sunkių darbų kalėjimu.

Roma. - Italų kairioji spauda neduoda jokių komentarų, tuo tarpu konservatorių spauda paduoda savo nuomonę. Taip pat viename ultrakonservatorių laikraštyje vedamajame rašoma: "Mes nenorime diktuoti kaltinamųjų kaltės; mes tik klausime, kuris iš teisėjų tiki, kad jis yra toks sventas, kad gali pirmas mesti į nusikaltėlių akmenį."

Raštiškas interviu.

"Evening Standard" korespondentas patiekė Goringui raštu keletą klausimų; kaip Reuteris praneša, į juos Goringas atsakė sekandiai. Į klausimą, kaip vokiečių tauta apie jį veliau atsilieps, jis atsisakė: "Šiuo metu nieko nėra panašaus į vokiečių tautą. Dėl to negali būti ir vokiečių tautos nuomonės".

Į klausimą, kaip jam atrodo Vokietijos ateitis ir ar Vokietija galės priimti santvarką, panašią į Sovietų Sąjungos, jis atsakė, kad "Vokietijos ateitis priklauso ne nuo vokiečių, o nuo anglosaksų tikslų ir nuo jų pasirengimo ginti savo interesus." Živilizacija sunyks, jei JTO neturės pilnos kontrolės atominiai energijai.

Į klausimą, kodėl jis pasidavė sąjungininkams, o ne nusizūdė, jis atsakė: "Pasidaviau sąjungininkams tik dėl to, kad aš tai skaičiau naudingą vokiečių tautai. Tik tuo būdu buvo galima apginti mūsų nuomonę teisėtu būdu po to, kai fiureris pasirinko savižudybę."

Išteisintųjų ateities planai.

Po sprendimo paskelbimo von Paper, Schacht ir Fritsche spaudos atstovams pareiškė apie savo ateities planus.

Von Paper, i klausimą, ar jie ateityje ims kokią nors politinę istaigą, jei jiems tai bus pasiūlyta, atsakė, kad jis savo politikos gyvenimą užbaigė.

Schacht i si klausimą atsakė, kad jis tik tada galės tiksliai ir galutinai atsakyti, kai jam toks pasiūlymas bus padarytas.

Fritsche gi, juokdamasis, atsakė, kad tokiam pasiūlymui viltis yra tokia maža, kad neapsimoka nei nuomos apie tai reikšti.

Kai korespondentai galė spaudos konferencijos paprašė Schacht autogramos, jis norėjo už tai gauti šokolado, kadangi jau visi metai, kaip jo mažos dukrelės nevalgiusios šokolado. I tai pranešė žurnalistas atsakė, kad prancūzų vaikai keturis metus nebuvo šokolado valgę.

BBC praneša, kad kaliniai jau gavę asmens dokumentus. Nors ju sprendimas jau paskelbtas, tačiau dėl būto trukumo jie pereita rakti nakvojų kalejime. Paper pareiškė, kad tikrai idomus, išpa dis vel miegoti už nesaugomų durų ir laisvai skaityti laikraščius. Jo sūnus atnešė dvi kuprines kasdieniam gyvenimui reikalingų daiktų ir maisto.

Fritsche prašė neleisti jo vienuolikmetei mergaitei jį kalejime lankyti, nes nenorėjo, kad pirmas susitikimas įvyktų kalejime. Fritsche nori vykti i Hamburgą; tuo tarpu Schacht žada vykti i maža namelių Schleswig-Holstein provincijoje, kuris jam liko vienintelis turtas. I namus rusų zonoje jis nenori grįžti.

Bayen nori, kai tik bus galima važiuoti i Ravensburgą, prancūzų zonoje, kur jo laukia šeima. Jis pilnai tiki savo nekaltumu ir pilnas pasitikėjimo dėl laisvės. Be to jis pareiškė, kad rusai su jo žmona, kol ji dar buvo sovietų zonoje, gal korektiškai elgėsi. Tačiau kai jis sėdėjo Miurnbergo kalejime, vokiečiai jį išmetė iš namų ir leido pasiimti tik vieną lagaminą. Po jos išvažiavimo, namai buvo visiskai išplesti.

Vokiečiai rustebe.

Vokietijos partijos SEP ir SPD išreiškė savo protestą prieš per daug švelnų Miurnbergo teismo sprendimą. Komunistų partija reikalauja, kad trys išteisintieji turi būti atiduoti vokiečių teismui.

Mirčiai pasmerktųjų malonės prašymai.

Mirt nuteistųjų ginėjai ir advokatai nori patiekti malonės prašymus. Tačiau jie ietiki, kad tas turėtų kokią nors reikšmę. Kontrolinė komisija, kuriai prašymai turi būti patiekti, gali bausmę sumažinti tik visų keturių sutikimu. Di sovietų laikysena sprendimų atžvilgiu mažai vilties duoda tikėtis, kad jie sutiks mažinti bausmę kitiems nuteistiesiems.

Nuteistųjų laikysena.

Kalejimo direktorius praneša, kad nuteistieji laikosi gana ramiai. Antradienį po pietų nuteistuosius aplankė dvasiskiai. Rosenbergas nesutiko priimti pastoriaus, tuo tarpu Göringas kasdien laiko kalejimo koplyčia. Nuteistieji nebegali daugiau pasimatyti su artimaisiais. Jie buvo paklausti ar nori pasimatyti prieš ar po pasmerkimo ir pasirinko pirmąjį.

AGRAMO ARKIVYSKUPO BYLA.

Agramas. - Vakar buvo baigti kaltinimai prieš kaltinamąjį, Agramo arkivyskupą Dr. Stepinac. Valstybės ginejas bandė liudytojų partiskimais įrodyti, kad arkivyskupas bendradarbiavo su kroatu Ustascha vyriausybe. Nors Stepinac pagrindiniui atmetė fašistinė valdymo forma, tačiau kaltinime atrodo jam primetamas bendradarbiavimas su fašistais, kadangi jis buvo išsireiškęs, kad Kroatija turi tapti nepriklausoma respublika. Kaip įrodymas pateikiama yra jo rašytas popiežiui laiškas, kuriame vyskupas rašo, kad Kroatija, kaip katalikiška respublika būtų tvirta atspara prieš komunizmą.

Pradžioje proceso Stepinac pareiškė, kad jo nusistatymas prieš Hitlerį yra kilęs dėl to, kad Hitleris persekiojėms katalikų bažnyčią. Tačiau jis sutiko su atskira kroatu valstybe ir dėl to dalį valstybės archivo bei aukso laikęs paslėpęs vyskupijoje. Po šio pareiškimo jis visą laiką tylėjęs, tik po kaltinimo galo, pareiškė, kad jis elgėsis pagal sąžinę ir katalikišką moralę.

Nacių organizacijų nuteisimo pasekmės.

Apie įvykusi Niurnbergom teismo sprendimą, liečiantį nuteistams ar išteisintoms organizacijoms, "Manchester Guardian" rašo: Sprendimo pavartojimas priklausė nuo atskirų zonų komendantų. Daug organizacijų narių yra uždaryti internuotųjų lageriuose. Britų zonoje nusikalstamų organizacijų nariai gali būti perduoti vokiečių teisėjams. Tačiau vokiečių teisėjai neteis, ar išteisins tu organizacijų narius, kadangi tai įvykdyta Niurnbergo teisme. Išteisinti gali būti tik tie, kurie įrodys, kad jie nebuvo tu organizacijų nariais. Tu organizacijų (NSDAP, Flurerio korpus, SS, SD ir Gestapo) nariai gali būti nubausti mirties bausme, kalėjimu arba piligilemis bausmemis.

Tačiau išteisintų organizacijų nariai nebūtinai turi būti paleisti.

IS TAIKOS KONFERENCIJOS.

Paryžius. - Italijos komisija atmetė 13 balsų prieš 5 Jugoslavijos pasiūlymą, pagal kurį Italijos sutartis tik tada galios, kada visų 21 tautos atstovai ta sutarti pasirasys. Taigi, Italijos sutarties racionalizavimas priklauso nuo didžiųjų keturių ir Italijos. Jugoslavų atstovas Pyade energingai stoji prieš vakarų valstybes.

Komisija atidėjo posėdį. Jos nariai tuo metu nagrinės pasiūlymą, kuriuo prancūzai bando Triesto problemos išsprendimo principus nustatyti.

GANDHI 6 INDU VICEKARALIUS.

Londonas. - Gandhi yra numatytas vicekaraliu, kai 1948 metais baigsis lordo Wavell valdymo laikas. I klausimą, ar jis nenori tapti indu respublikos prezidentu, Gandhi atsakė: "Ne! Lai kinai aš esu patenkintas būdamas Indijos vicekaraliumi."

MIRTIES BAUSME SPEKULIANTAMS.

Paryžius. Vakar parlamentas nutarė už spekuliaciją įvesti mirties bausmę. Istatymo projekta, pasiūle maitinimo ministras Yves Farge.

Dr. GRUBERIO pareiskimas.

Viena. Dr. Gruberis, kalbedamas apie savo pasiek tus laimejimus Paryžiuje, pareiškė, kad susitarimas su Italija yra toks, kad geresnio nebegalima buvo pasiekti. Jei Italija ši susita rima teisingai išpildys, pietų tiroliečiams bus užgarantuota laive, tačiau tai rebus jokių būdu austrų išsižadėjimas pietų Tirolio Jokių paslaptingu derybu Gruberis su Italija nevedė.

DP likimo klausimu Gruberis pasakė, legalejęs gauti jokie tiesioginio atsakymo, kadangi dar nėra išspręsta koki krastai priims pabėgėlius.

Susitarimas dėl Pietų Tirolio yra pavyzdys.

Roma. Italų respublikos prezidentas Nicola, kuris šiuo metu apsistojes Turine, priėmė Briga ir Tenda slėnių gyventojus, kurie Paryžiaus konferencijoje priskirti Prancūzijai, atstovus, ku rie prase, kad dėl šių sričių būtų vedamos su Prancūzija paršios derybos, kaip kad su Austrija dėl Pietų Tirolio.

Rusų tautybės DP i Pietų Ameriką.

Maskva. Repatriavimo komisija prie sovietų Sąjun gos ministerių tarybos sužinojo, kad Austrijoje paruoštas 10.000 sovietų piliečių transportas per Italiją i Pietų Ameriką. Tie so vietų piliečiai randasi DP stovyklose amerikiečių ir britų zonose ir turejo būti grąžinti namo, tačiau atsisake. Kaip mes iš patikimu, vidaus reikalų ministerijos sluoksnių papildomai sužinojome, aust ru vyriausybė tam reikalui nedare jokių žygių. Cia greičiausiai yra rusų repatriacijos komisijos pagalbos akcija.

Ypatingi davičiai grįžtantiems lenkams.

Viena. USFA vyriausioji vadovybė praneša, kad lenku DP, gyvenantieji už Vienos ribų amerikiečių zonoje ir ten už registruoti, gaus nemokamai 2 mėnesiams maisto, jei jie iki 1947 metu sausio 1 d. grįž namo. Maistą išduos UNRRA istaigos Lenkijoje

Pigesni CARE paketai.

Vašingtonas. - CARE vedėjas praneša, kad nuo spa spalių mėn. 1 d. CARE paketai bus sukrito nuo 15 dolerių iki 10. Iki šiol i Europą išsiųsti 350000 paketai po 40.000 kalorijų. Be to, dar 700.000 paketai, sukrautu Europoje laukia amerikiečių pi pirkejų.

Ar gausime 1550 kalorijų?

U

Viena. - Ministerių kabinetui patvirtinūs, premja ras Figl pasiuntė UNRRA'os prezidentui telegramą, kurioje prasoma maisto pagalbos. Su 1200 kalorijų i diena Austrija žiemos pergyven ti regalės, tačiau savo produktų jai neužtenka. UNRRA aprūpiata Austrija yra nustebusi, kodėl ji viena turi pasitenkinti 1200 kalo riju, kada kiti kaimyniniai krastai yra užversti maistu.

Ir lietuvis išėjo į mišką...

/ Iš amerikiečių lietuvių laikraščiu polemikos/

Dabartinė padėtis tevgėneje priverte daugeli lietuvių gyventi spartai, slarkioti iš vienos vietos į kitą. Miškas virto tikrąja daugelio vyrų ir moterų gyvenamąją vietą, kai tik prasidėjo masiniai vežimai. O dar labiau, kai buvo paskelbta visuotinė mobilizacija, kuri visiškai niekio negalėjo suvilioti. Ir už ką gi kovoti - ar už brolių, seserų, tėvų žudikus, už žiauriausius okupantus? Ne! Ir lietuvis ejo į mišką. Einant į mišką reikėjo pasiimti ginklą, kuris 1918 metu pavyzdžiui buvo užsleptas palepėje. Dabar atejo tikrasis laikas ginti save ir artimuosius nuo išvežimų, kalykimų. Paga-liau ginti savo tėvų kapus, gimtąją žemę, nes bolševikai visa tą n lorejo paglemžti ir iš skaistaus gyvenimo padaryti kapinyną...

Atsimename, kaip 1941 metais, suskambus karo sukiam tukstančiai vyrų su džiugsmu ir širdies palengvejimu, soko vyti ne prašyta svečią iš teviškes. Ju sukis buvo: Lai gyvuoja nepriklausoma Lietuva! Ir tratėjo jaunu pasiryžėliu šūviai kartu su Kauolo rad dio baugomis siunčiamu himnu...

Kiekviena kova reikalauja aukų... Ju krito per tą vieną savaitę apie 6000. Į tą skaičių neieina per vienus okupacinius metus užkankintieji koncentracijos stovyklose: Pravieniškiuose, Raimniuose, Červeneje... 5000 lietuvių krito baisaus žveriskumo auka.

Antra karta užėjus rusams lietuvis nelauke. "enore jo dar karta likti bolševizmo auka. Griebes ginklą - išėjo į mišką. Bolševikai juos vadina plėšikais, bandidais, "teroristais, kurie plėšia ramius gyventojus, sabdo komunistų veikėjus, sprogdina geležinkelius.

Taip pat juos vadina ir Amerikos lietuvių komunistų laikraštis "Vilnis"; Idomu, kaip "Vilnis" vadino 1942 metais į Lietuvos miškus primetytus bolševikų partizanus. Į tą klausimą turi ma puiku atsakyme. Jie buvo vadinami didvyriais, rusų žemes gyiejais. Noretume pripažinti, kad tie partizanai tikrai buvo sovietų didvyriais, tačiau kām lietuviškuosius partizanus, kurie kovoja už dar didesnius siekimus, už laisvę, vadinti bandidais. Lauktume, kad "Vilnis" tą pripažintų ir suprastų savo klaidą.

Komunistų laikraštyje p. Bimba rašo apie "ramius gyventojus", kuriuos tie "bandidai" plėšia. Idomu, ka sis poras skaito ramiais gyventojais. Tai nedidelis skaičius prisiplakėlių, kurie okupantams iurodineja, kas yra priešingas komulizmui, ka reikalinga išvežti į Sibirą.

Tik toji "ramių gyventojų" saujele tesidžiaugia Sta lino saule, tuo tarpu visas kraštas paskendęs ašarose ir kraujuje. Juk ne paslaptis, kad Stalinas demokratija palaikę NKVD durtuvais ir taikais. Tautos valia isitikinsime, kai iš krašto išeis NKVD-istų būriai. Nebereikes tada gintis su jokiais komunistiskais laik raščiais. Juk pati "Vilnis" skelbia, kad kompartija Lietuvoje euda ro 2500 variai, kuriu tarpe daug ne lietuvių. Už : tuos du su puse tukstančio "ramių žmonių" zuva visa tauta. Komunistai į tai nežiūri Viltis" skaito tuos 2500 už tauta. Visi kiti jiems liekai.

"Vilnis" gal noretų pamatyti lietuviškuosius partiza nus savanoriai kėiančius galva po NKVD durtuvu ir sveikinančius Sta liną: Morituri te salutant (Mirtantieji tave sveikina)

Bet ne toks yra lietuvis ir ier ko pikti, jei jis nenori mirti. Sovietams antra karta, užimant Lietuva narsieji Lietu vos sūnūs iki paskutinės pėdos gine ją nuo okupantų. Tada jie buvo vadinami varagais, dabar žaliūkiais. Nors komunistai prikaisioja, kad lietuvis ginklus gavo iš vokiečių, tačiau jie klysta: Lietuvis gink la pasiliko dar nuo 1941 metu ir su tuo ginklu iki siol kovoja.

DIENOS ŽINIOS

LITERATŪROS PUSLAPIS

134

2

Maksim Gorki

N A T A S A

"Kaip vadiniesi?" paklausiau.

"Natasas"

I laivo sienas teskelo lietus, o lasų teskenimas su zadilo liūdnas miūtis. Mūsų butas laive nebuvo erdvus, siauras, neturejo jokio palasumo ir komforto. Natasas atsisėliojo į laivo sieną, apkabino rankomis kelius ir žiūrėjo į upę. Norejau jį kalbinti, bet nežinojau, kaip pradėti.

Tada ji pratarė: "Prakeiktas gyvenimas"

Tai nebuvo skundas. Jos žodžiuose skambėjo visiskas abejingumas - ot visai paprastai žmogus garsiai pagalvojo.

"Jau geriau dvęsti!.."

"Kas tavo sumusė" paklausiau Natasas.

"Pasa"

"Kas jis toks"

"Mano mylimasis. Kepejas."

"Ar jis dažnai tavo muša?"

"Kai girtas, tai ir muša... dažnai..."

Staiga ji prisitraukė arčiau ir pradėjo pasakoti.

Apie Pasa, save. Ji buvo mergaitė, kuri..., o jis kepejas, kuris labai gražiai armonika grot mokejo. Jis ateidavo pas ją, į "saloną", jai patiko, kadangi buvo linksmas berniokas. Ji išimtylėjo ir jis liko, jos globėjas, jos draugas; ir tada jis atėmė iš jos pinigų, kuriuos ji surinko iš savo svečių, prisigėrė ir prieš jos akis meilė kavosi su kitomis merginomis.

"Argi neskauda širdies? Ir kuo gi pagaliau aš blogesnė už kitas merginas? Del ko jis iš manęs juokiasi? Užvakar aš tuorejau, laisva diena ir, kai užėjau pas jį, radau pas jį kitą mergaitę. Aš jam priekaištavau... o jis mane sumusė, suplėse mano drabužius. Ir kaip aš dabar grįsiu į "saloną". Viską jis man suplėse, mano bliuzę, sijoną. Dieve, Dieve, kas dabar su manimi bus?..."

Mano dantys braskėjo; jai taip pat buvo šalta. Ji taip pažvelgė į mane, kad jos akyse pastebėjau keistą žybejimą.

"Kokie tie visi vyrai skarmaliai! Aš juos visus su-draskysčiau, kruvinai sumusčiau. Ir jei vienas iš jų padvestų, spādu ciau aš jam į veidą ir nepasigailėčiau. Skarmaliai... Pirma jūs malonus, o jei kuri atsiduoda, tai..."

Nuo salono man tiesiog bloga darėsi; aš lengvai su-dejavau. Tuo momentu pajutau kaip dvi mažos, slapios rankutės palie-te mane ir tykus balsas paklausė:

"Kas tau yra? Ko trūksta? Ar šalta? Žiūrėk; koks tu esi... Sėdi ir tyli. Jau seniai reikėjo sakyti, kad tau šalta. Na, gulkis ant žemės, išsitiesk; aš irgi gulsiu. Ir dabar stipriai ap-sikabink. Taip. Pamatysi, kaip dabar bus šilčiau. Dabar mes kūnas prie kūno gulėsime ir kaip tik šilčiau praleisime..."

Ar tavo iš darbo atleidė? Bedarbis?"

Ji mane ramino guode. Ji, moteris, kuri pardavinejo savo kūną, mergaitė, kuriai pasaulyje nebuvo vietos, norejo mane su-sildyti. Lietaus lasai krito man ant veido. Bus daugiau